

**575. Rocznic
Lokacji Kurowa
na Prawie Magdeburskim**

KURÓW 2017

STANISŁAW WÓJCICKI

575. ROCZNICA
LOKACJI KUROWA
NA PRAWIE MAGDEBURSKIM

KURÓW 2017

S P I S T R E Ś C I

575. ROCZNICA LOKACJI KUROWA
NA PRAWIE MAGDEBURSKIMSTR. 5

DOKUMENT LOKACYJNY MIASTA KUROWA
Z 1442 R.STR. 20

BIBLIOGRAFIA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE STR. 30

ISBN

Copyright by Stanisław Wójcicki

Wydawca: Gmina Kurów

Projekt okładki: Stanisław Wójcicki

Skład i łamanie: Paweł Abramiuk

Druki oprawa: Zakład Poligraficzny „Wisła”

575.

ROCZNICA LOKACJI KUROWA NA PRAWIE MAGDEBURSKIM

Najdawniejsze prawo polskie było głównie prawem zwyczajowym przekazywanym ustnie z pokolenia na pokolenie. Obok prawa zwyczajowego stopniowo rozwijało się prawo stanowione przez władzę. Prawo niemieckie zaczęło się upowszechniać w Polsce od połowy XIII w. Ale jako prawo obce nie funkcjonowało na zasadzie przekazu. Dlatego obowiązywało i było rozpowszechniane w oparciu o pisemne akty prawne.

Dnia 6 stycznia 2017 roku upływa **575. rocznica** lokacji Kurowa na **prawie magdeburskim**.

Źródłem tego prawa było „Zwierciadło saskie” - cztery ilustrowane teksty /łac. *Speculum Saxonum*/, /niem. *Sachsenspiegel*/. Było to spisane w latach 1220 – 1235 po łacinie i przełożone na dialekt dolnoniemiecki prawo zwyczajowe z terenu Saksonii. Prawo magdeburskie miało ogromny wpływ na codzienne życie średniowiecznej Europy w tym również Polski. Nie traciło aktualności przez kilka wieków ponieważ opierało się na prawie rzymskim i prawie kanonicznym powszechnie akceptowanymi w tej chrześcijańskiej części świata systemami prawnymi.

Objmowało ono prawo ziemskie, /sprawy ustrojowe – lokowanie miast i wsi, sądowe, ustawy cesarskie/, prawo kanoniczne oraz sprawy lenne /czyli relacje między panem – suwerenem – rycerzem – dziedzicem, a jego podwładnym zwanym wtedy wasalem/.

Podstawowym zbiorem praw w Magdeburgu był *Weichbild Magdeburgski*, który powstał z połączenia „prawa o ustroju sądowym” z „prawem ławniczym magdeburskim”. Zbiór ten znany był w dwóch formach: „*Wulgata*” – /wersja podstawowa używana głównie w Niemczech/ oraz „*Układ Konrada z Opola*” /używany w Polsce oraz na Litwie i Ukrainie/, który na potrzeby polskie przetłumaczył na język łaciński kanclerz Jan Łaski /*Commune incliti Poloniae Regni privilegium, 1506*/ oraz krakowski pisarz miejski M. Jaskier /*Ius municipalis Magdeburgensis liber vulgo*

Weichbild nuncupatus, 1535/. Król Zygmunt Stary nadał temu przekładowi moc obowiązującą. Tłumaczenie polskie ukazało się w 1581 r. staraniem syndyka lwowskiego P. Szerbca pt. „*Ius municipale, to jest prawo miejskie*”¹.

Magdeburg, który w sposób profesjonalny i wyczerpujący miał spisane swoje prawo ustrojowe i sądowe był wzorem dla innych miast, które je przyjmowały. Wpływ jego na dzieje naszej części Europy - Polska, Litwa, Łotwa, Estonia, Białoruś, Ukraina, Czechy, Słowacja i Węgry był więc znaczny.

Prawo magdeburskie zostało wprowadzone na obecnym terytorium Polski: w Złotoryi na Dolnym Śląsku /1211 r./, we Lwówku Śląskim /1217 r./, Chełmnie /1233 r./, Środzie Śląskiej /przed 1235 r./, Wrocławiu /1242 r./, Sandomierzu /przed 1243 r./, Poznaniu /1253 r./, Głogowie /1253 r./, Krakowie /1257 r./, Lublinie /ok. 1257 r./, Lwowie /1356 r./, Kurowie /1442 r./.

Ponadto na tym prawie lokowano: Tallin, Rygę, Wilno, Kowno, Mińsk, Grodno, Równe, Łuck, Krzemieniec, Budapeszt, Kijów.

W Chełmnie wykształciła się lokalna odmiana tego prawa – **prawo chełmińskie**, na którym lokowany był Toruń /1233 r./ oraz Warszawa /ok. 1300 r./.

Natomiast w Środzie Śląskiej – **prawo średzkie**².

W 1237 r. wprowadzono również inną odmianę prawa niemieckiego **prawo lubeckie**. Wzorem ustrojowym dla miast, które je przyjmowały jak Szczecin /1237 r./, *formalna lokacja nastąpiła w 1243 r./*, Elbląg, Frombork, było miasto Lubeka³.

W 1356 r. król Kazimierz Wielki ustanowił Sąd Wyższy Prawa Niemieckiego w Krakowie. Wcześniej sąd w Magdeburgu pozostawał instancją odwoławczą od wyroków sądów miast Małopolski.

W Polsce prawo magdeburskie określające ustrój miast funkcjonowało do uchwalenia Konstytucji 3 Maja 1791 r. Natomiast na Ukrainie obowiązywało w tym zakresie do 1842 r.

Przyjęcie prawa niemieckiego /*prawo magdeburskie, prawo lubeckie*/ nie należy utożsamiać z kolonizacją niemiecką w Polsce, gdyż prawem tym posługiwano się w miastach prawie wyłącznie lub w znacznej części zamieszkałych przez Polaków.

1) M. Szczaniecki, *Powszechna historia państwa i prawa*, Warszawa 1973 r.

2) J. Bardach i inni, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 2000 r.

T. Maciejewski, *Historia ustroju i prawa sądowego Polski*, Warszawa 2008 r.

3) J. Bardach i inni, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 2008 r.;

T. Maciejewski, *Historia ustroju i prawa sądowego Polski*, Warszawa 2008 r.

Miasta lokowane na prawie magdeburskim.

Ówczesne państwo polskie dzieliło się na **województwa**. Lubelszczyzna należała wówczas do województwa sandomierskiego. Województwa zaś składały się z **kasztelanii**. W Lublinie od XII w. funkcjonowała silna graniczna kasztelania z urzędem

kasztelania z urzędem

kasztelana, co było związane z częstymi najazdami ze wschodu i północy. Wraz z upadkiem znaczenia kasztelanii, od połowy XIV w. pojawia się podział na **powiaty** ze starostami. Powiaty obejmowały nawet po kilka kasztelanii. Tworzyły okręgi sądowe i pierwotnie spełniały tylko funkcje sądowe. Później w miarę rozwoju demokracji szlacheckiej w Polsce zaczęły również przejmować inne zadania. Z czasem powiaty łączyły się i razem bądź samodzielnie kształtowały ziemie, a te kreowały pojedynczo bądź w połączeniu – województwa.

Czasy panowania w Polsce dynastii Jagiellońskiej to dla Lubelszczyzny intensywny rozwój osadnictwa, a głównie ośrodków wymiany handlowej czyli miast. Sprzyjała temu sytuacja, iż znalazła się ona wówczas w centrum potężnego państwa polsko – litewskiego na ważnych szlakach handlowych. W XV w. założono tu piętnaście miast, w tym: cztery królewskie, dwa duchowne i dziewięć będących własnością rycerzy – dziedziców. Jednym z nich był Kurów.

Klemens herbu Szreniawa przodek rodu Kurowskich, kasztelan żarnowiecki, był przedstawicielem małopolskiej rodziny możnowładczej - wywodzącej się z *Kurowa parafii Wiśnicz pod Bochnią k. Krakowa* - należącej w pierwszej połowie XV w. do najbogatszych i najbardziej wpływowych w Polsce.

Herb Szreniawitów

Przybył on na ziemię lubelską w 1399 r. kiedy nabył wieś Bochotnicę. Prawdopodobnie nabył również Wierzchoniów i Klementowice. Wierzchoniów w 1317 r., a Klementowice w 1330 r. są odnotowane w jednym kluczu z Bochotnicą. Po śmierci Klemensa /ok. 1405 – 1407/, posiadany przez niego majątek, przeszedł na młodszego syna Piotra i jego matkę, a żonę Klemensa – Katarzynę, ponieważ starszy syn Mikołaj zrzekł się dziedziczenia na rzecz brata. Mikołaj urodzony ok. 1365 r. studiował w Pradze. W latach 1391 – 1393 był protonotariuszem, a od 1393 r. kantorem gnieźnieńskim. Od 1395 r. był biskupem poznańskim, natomiast od 1399 r. biskupem kujawskim. W latach 1402 – 1411 za panowania króla Władysława Jagiełły był arcybiskupem gnieźnieńskim. Będąc blisko związanym z dworem królewskim wspierał politykę Władysława Jagiełły wobec Krzyżaków, dążącego do zdecydowanej rozprawy z zakonem. W 1410 r. wystawił własną chorągiew, która walczyła pod Grunwaldem. Zmarł 7 października 1411 r. pochowany w katedrze gnieźnieńskiej⁴.

Mikołaj z Kurowa
arcybiskup
gnieźnieński

4) J. Kus , Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r., Kurów 1992 r.

Władysław Jagiełło urodzony ok. 1351 r. zmarł w 1434 r. Od 1377 r. wielki książę litewski, od 1386 r. król polski; żonaty z Jadwigą, Anną Cylejską, z którą miał córkę Jadwigę, Elżbietą Granowską. W dniu 7 lutego 1422 r. poślubił na Litwie 17-letnią ruską kniaziównę holszańską Sonkę /ok. 1404 – 1461/ córkę kniazia Andrzeja Holszańskiego. Została ona czwartą i ostatnią żoną Jagiełły, któremu dała wreszcie upragnionych dziedziców Władysława III Warneńczyka i Kazimierza IV Jagiellończyka. W chwili zawarcia małżeństwa Jagiełło miał 71 lat. Bezpośrednio przed zaślubinami Sonka przeszła z prawosławia na katolicyzm. Została ponownie ochrzczona i otrzymała imię Zofia. W 1424 r. w Krakowie odbyła się jej koronacja. Zabiegała o zapewnienie korony polskiej Władysławowi, a po jego śmierci /1444 r./ Kazimierzowi znajdując poparcie średniej szlachty i dawnych dworzan Jagiełły. Z jej imieniem łączy się najstarszy polski przekład Biblii zwany *Biblią królowej Zofii*.

**Zofia Holszańska /1405 – 1461/
Królowa Polski /1424-1461/**

Wierność rodu Kurowskich dworowi królewskiemu króla Władysława Jagiełły i królowej Zofii Holszańskiej, rodziców księcia Władysława i księcia Kazimierza, zapewniła Piotrowi Kurowskiemu w 1431 r. urząd starosty lubelskiego. Wysoka pozycja jaką miał na dworze króla Władysława Warneńczyka sprawiła, że w 1440 r. objął urząd kasztelana sądeckiego a następnie sędziego generalnego ziemi

sąddeckiej. Tego roku, wraz z kanclerzem Janem Koniecpolskim, wyjechał na Węgry do Budy w sprawie powierzenia tronu węgierskiego królewiczowi Władysławowi⁵.

Władysław Warneńczyk /1424 – 1444/ Król Polski /1434 – 1444/

Służąc wiernie Królowej Zofii, Piotr w 1445 r. wziął udział w zjeździe w Bełżycach, na którym przeciwstawiono się kandydaturze księcia mazowieckiego na tron Polski. Stąd udał się na Litwę do księcia litewskiego Kazimierza celem nakłonienia go do przyjęcia korony polskiej. W 1459 r. został kasztelanem lubelskim.

Kazimierz IV Jagiellończyk /1427 – 1492/ król Polski /1445 – 1492/

Piotr herbu Szreniawa występujący początkowo w dokumentach jako Piotr /Miles/ Rycerz z Kurowa związany z dworem królewskim, od połowy XV w. używa nazwiska Kurowski. Zmarł w 1463 r.

5) J. Kus, *Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r.*, Kurów 1992 r.

Na nim wygasła męska linia rodziny Kurowskich. U schyłku życia Piotra Kurowskiego jego lubelskie dobra obejmowały miasto Kurów i wsie: Bochothnica, Klementowice, Wierzchoniów, Stok, Płonki, Brzozowa Gać, Wola Wielicka i Wielkie. Tworzyły one klucz kurowski. Jego granice prawdopodobnie pokrywały się z granicami **Powiatu Kurowskiego** „*Districtus Curoviensis*”, który funkcjonował w latach 1456 – 1465. Siedziba rodowa Kurowskich mieściła się w Kurowie obok założonego miasta. Jak wzmiankuje w połowie XV w. Jan Długosz, Szreniawici w XIV – XV w. posiadali tu swoją siedzibę *mieszkalno-obronną* wymieniając w Kurowie *praedium militare* Kurowskich, wykorzystujące walory obronne miejsca oblanego wodami Kurówki i jej dopływów. Siedziba Kurowskich mogła mieć kształt typowego *fortalitium* – *wieży obronnej* bądź *mieszkalno-obronnej* zbudowanej z kamienia wapiennego z murem obwodowym otoczonym fosą oraz wjazdem i zabudową drewnianą. Wyżej wymienione *stare fortalitium* zwane było przez miejscową ludność „*zamkiem*”. Miało ono również duże znaczenie strategiczne. Obok niego przebiegały bowiem trakty /*szlaki handlowe*/ ze wschodu i miasta Lublina w kierunku miasta Wąwolnica, a dalej miasta Kazimierza z przeprawą przez Wisłę do miasta Sandomierz i Małopolski oraz rzekę Wieprz koło Baranowa w kierunku Mazowsza i miasta Warszawa⁶.

Na założenie miasta wymagane było pozwolenie króla tzw. **przywilej lokacyjny**. W miastach królewskich określał on również status prawny i gospodarczy miasta oraz prawa i obowiązki jego mieszkańców. Natomiast w przypadku miast prywatnych /*w tym duchownych*/ stanowił on podstawę przyznania miastu odrębnego prawa sądowego i fiskalnego przez dziedzica. Zwalniał więc z podległości sądowej królowi oraz z podatków na jego rzecz. W praktyce oznaczało to wyłączenie miasta spod władzy urzędników monarszych i poddania go pod władzę dziedzicznego *wójta*, którym zostawał zwykle *zasadźca* – odbiorca **dokumentu lokacyjnego** wystawionego przez *fundatora* czyli właściciela miasta. Dokument ten określał statut prawny i gospodarczy miasta oraz prawa i obowiązki jego mieszkańców – *mieszczan*⁷.

6) K.A. Boreczek, *Właściciele Kurowa i jego dóbr ziemskich*, Kurów-Lublin 2005 r.

7) J. Bardach i inni, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 2000 r.

T. Maciejewski, *Historia ustroju i prawa sądowego Polski*, Warszawa 2008 r.

Wójt był przedstawicielem rycerza - dziedzica miasta i zarządzał nim w jego imieniu. Pobierał za to część czynszów od mieszczan oraz część pieniężnych kar sądowych. Posiadał też na uposażeniu nieruchomości. Ponadto pełnił on również funkcje: wojskowe – osobista służba konna podczas wypraw wojennych i obrona miasta. Pełnił też funkcje policyjne, a więc ściganie przestępców i prowadzenie śledztw. Jak również funkcje sądowe. W sądzie, któremu wójt przewodniczył brali udział ławnicy wybrani spośród mieszczan tworząc kilkusobową ławę miejską. Sąd ten rozstrzygał w sprawach cywilnych i karnych według surowego prawa magdeburskiego. Orzekał kary więzienia, kary cielesne oraz kary na czci. Kary cielesne to obcięcie członków ciała – *palców, uszu, nosa, ręk, nóg, narządów płciowych, wyklucie oczu* oraz kary: na skórze /*chłosta pod pręgierzem*/ i włosach /*golenie głowy i brody*/, piętnowanie na twarzy /*wypalenie żelazem*/. Były to kary cielesne, które również godziły w cześć skazanego, gdyż zawierały elementy kary na honorze. Miały one za zadanie utrudniać złoczyńcy kontynuowanie przestępczego procederu poprzez ostrzeżenie potencjalnych ofiar. Kara chłosty była drugą po karze śmierci najczęściej stosowaną karą co ustanowiło z niej karę uniwersalną, stosowaną praktycznie za wszystkie przestępstwa. Kara chłosty znacznie częściej występowała łącznie z innymi karami niż samoistnie. Przeważało łączenie plag z pręgierzem, wygnaniem lub więzieniem. Była wymierzana jednorazowo bądź w odstępach czasowych różgami z drzewa lub postronkami oraz publicznie na rynku, przy pręgierzu lub w miejscu popełnienia przestępstwa, albo niepublicznie w pomieszczeniach zamkniętych. Chłosta ludziom z tamtej epoki była znana od najmłodszych lat. Była akceptowanym środkiem wychowawczym w rodzinie, szkole, wobec służby i była w niewielkim stopniu dolegliwa jako kara. Były to tzw. kary mutilacyjne. Zastosowanie kar na zdrowiu lub życiu wykluczało równoczesne zastosowanie innych kar. W orzecznictwie polskich sądów miejskich najczęściej pojawiały się skazania na obcięcie uszu oraz odcinanie ręki z tym, że występowały one głównie w XVI i XVII w. W XVIII w. orzekano je sporadycznie w mniejszych miejscowościach. Nie pojawia się w Polsce stosowana w miastach niemieckich kara wylupienia oczu oraz ucięcia języka. Wyżej wymienione kary były źle przyjmowane przez lokalne społeczności, co miało wpływ na ich rzadkie stosowanie. Niewielka częstotliwość

stosowania tych kar z czasem spowodowała ich całkowity zanik. Kary okaleczenia często występowały łącznie z karą śmierci. Stanowiły wtedy element dodatkowy kary głównej. Pod tą postacią kary dodatkowej występowały zdecydowanie częściej i dłużej niż kary samoistne.

Kary na czci /*honorze*/ uważane były za dotkliwsze od wszystkich najsurowszych kar cielesnych. Większość kar wykonywana była publicznie. Ówczesni uważali za ujmę na honorze samo zetknięcie się z katem, narzędziami egzekucyjnymi czy też innymi jego atrybutami. Karami tymi były:

- Wystawienie na widok publiczny pod pręgierzem, czyli stojącym na rynku słupem kamiennym lub drewnianym, do którego przywiązywano skazańca. Sytuowano go tak, aby był dobrze widoczny dla zgromadzonych mieszkańców miasta. Natomiast przestępca miał na szyi zawieszoną kartkę informującą za jakie przestępstwo jest skazany lub z łupem złodziejskim. Skazany najczęściej był wiecznie relegowany z miasta. Ponadto postawienie przy pręgierzu poprzedzało każdą egzekucję obcięcia członków ciała, chłostę oraz karę śmierci.
- *Kuna* była żelazną obręczą zakładaną skazańcowi na szyję. Stanowiła ona zatem swoiste połączenie kary na czci, kary cielesnej oraz kary ograniczenia wolności. W wyrokach pojawiała się rzadko i najczęściej łącznie z inną karą. Stosowana też była kara siedzenia w kunie przymocowanej do miejskiego pręgierza. Alternatywna do niej była kara siedzenia w koszu, która groziła głównie kobietom. Polegała ona na umieszczeniu w koszu zawieszonym nad zbiornikiem wodnym, przypominało to żurawia studziennego.
- W stosunku do żołnierzy miejskich stosowano karę siedzenia na drewnianym koniu lub ośle.
- Stanie przed ratuszem na rynku, przywiązanie do szubienicy, noszenie psa lub kamienia po rynku.
- *Gąsior* składał się z przylegających do siebie dwóch desek z półkolistymi wyżłobieniami na szyję skazańca, który znajdował się w pozycji na czworakach przypominając gęś.
- *Kłoda* składała się z dwóch skręconych śrubami belek z otworami na ręce i nogi.

- *Biskup* polegał na tym, że tułów skazańca zamykano w wydrążonych połówkach drzewa.
- Pokuta kościelna polegała na tym, że skazany stał, klęczał lub leżał krzyżem w kościele w centralnej jego części podczas odprawiania mszy świętych lub przybierał specjalny strój pokutny, albo siedział w kunie przytwierdzony do ściany kościoła.
- Przeproszenie pokrzywdzonego orzekano w przypadku drobniejszych przestępstw lub obok kary podstawowej.
- Publiczne odwołanie zarzutu zwykle orzekano za zniewagi lub oszczerstwa.
- Utrata urzędu /*infamia*/ stanowiła konsekwencję przestępstwa lub skazującego wyroku, a nie karę *sensu stricte*.
- Pozbawienie prawa wykonywania zawodu i usunięcie z cechu.
- Pozbawienie prawa miejskiego co w praktyce oznaczało skreślenie z listy mieszkańców.
- Degradacja i usunięcie z wojska żołnierzy miejskich.

Wyżej wymienione kary orzekano za: pobicie, niedotrzymanie przyrzeczenia dania gwaru /*poręki*/ w procesie, posiadanie fałszywych monet, rozbój, włamanie, fałszowanie dokumentów, krzywoprzysięstwo, bluźnierstwo, podburzanie do buntu przeciwko władzy, nieuczciwość w handlu i wykonywaniu rzemiosła, stręczycielstwo i pomoc w nierządzie, zmuszanie do nierządu, porzucenie dziecka, paserstwo, poplecznictwo, kradzież drewna, przestępstwa przeciwko prawom cechowym⁸.

Z upływem czasu znaczenie wójtów stało się niewygodne zarówno dla mieszczan jak i właścicieli. Pojawiła się więc tendencja do likwidacji urzędu wójta. Jego miejsce zajęły organy samorządu miejskiego – **rada** i **ława**. Pojawiły się one po likwidacji urzędu wójta. Z czasem na czele rady stanął **burmistrz** /*burgermeister, magister consulum.*/ Burmistrz przewodniczył radzie i reprezentował miasto. Natomiast nie miał prawa samodzielnego decydowania w sprawach miejskich. W niewielkim zakresie należało do niego sądownictwo. Do kompetencji rady należało: ustawodawstwo miejskie, zapewnienie bezpieczeństwa i obrony, sądownictwo w sprawach karno – administracyjnych. Organem właściwym do

8) A. Wagner, *Kary cielesne oraz kary na czci w systemie kar prawa magdeburgskiego*, PRAWNIK – biuletyn OIRP Nr 1/29, Lublin 2013 r.

sprawowania wymiaru sprawiedliwości była ława. W okresie wójtostwa ławę mianował wójt, później rada. Przyjmuje się, że rady niektórych miast miały swój początek jeszcze w okresie wójtostwa. Natomiast w miastach na prawie lubeckim rada pojawiła się wraz z lokacją.

Cechą charakterystyczną miast lokowanych na prawie niemieckim /*prawo magdeburskie, prawo lubeckie*/ bądź jego zmodyfikowanych w Polsce odmian /*prawo chełmińskie, prawo średzkie*/ była regularna zabudowa określona planem urbanistycznym miasta z rynkiem w centrum i posadowionym na nim ratuszem oraz wychodzącymi od niego ulicami przecinającymi się pod kątem prostym. Natomiast zabudowane działki przylegały do rynku i ulic krótszymi bokami.

Lokacja miast na prawie niemieckim odbywała się na obszarze lub w pobliżu już istniejących miast średniowiecznych albo na tzw. „surowym korzeniu” – pustości”. **Lokacja** była więc założeniem nowego miasta lub nowym etapem w życiu miasta, które już dawno istniało.

Inicjatorem lokacji Kurowa był Piotr Kurowski, kierując się względami natury ambicjonalnej i prestiżowej, spodziewanymi dochodami, dogodnym położeniem nad rzeką, przebiegającymi w pobliżu szlakami handlowymi do Małopolski i na Mazowsze, dążeniem do ustanowienia centralnego ośrodka, dóbr i bliską lokalizacją jego rezydencji, dla której miasto miało stanowić zaplecze gospodarcze.

Nieznanym jest **przywilej lokacyjny** zawierający zezwolenie króla na lokację Kurowa. Jednak Mikołaj brat Piotra od 1391 r. był związany z królem Władysławem Jagiełłą /zm. 1434 r./ pełniąc kolejno funkcje sekretarza królewskiego, notariusza w kancelarii królewskiej, kanclerza koronnego, a jednocześnie funkcję biskupa, a następnie arcybiskupa. Natomiast jego brat Piotr dziedzic Kurowa związany początkowo z dworem króla Władysława Jagiełły, a po jego śmierci, królowej Zofii Holszańskiej /ok. 1424 r. – 1461 r./ żony Władysława Jagiełły i matki Władysława Warneńczyka /1424 – 1444/ małoletniego króla, który wstąpił na tron 25 lipca 1434 r., a zginął dnia 10 listopada 1444 r. podczas wyprawy przeciwko Turkom. Należy więc domniemywać, że przywilej lokacyjny Kurowa mógł być wystawiony w kancelarii królewskiej w okresie panowania królów Władysława Jagiełły lub Władysława Warneńczyka,

a więc znacznie wcześniej przed datą, kiedy to Piotr podpisał dokument lokacyjny. Był on wystawiony powagą królewskiego majestatu */vigore regie maiestatis/*, a więc za zezwoleniem królewskim na prośbę rady i mieszczan. Występują w nim wójt */advocatus/* i pisarz miejski */notarius civilis/*. Świadczy to o tym, że w dacie jego wystawienia Kurów posiadał już przywilej lokacyjny króla i był miastem w trakcie organizacji. Miasto Kurów około połowy XV w. było zabudowane. Posiadało kościół, szkołę, dwa młyny, łaźnię, domy mieszkalne. Czasem pomiędzy królewskim zezwoleniem na lokację, a dokumentem lokacyjnym fundatora miasta upływało kilka, a nawet kilkanaście lat. Dlatego też należy domniemywać, że miasto Kurów zostało lokowane na tzw. „surowym korzeniu – „pustości”, czyli na obszarze wcześniej nie zamieszkanym w pobliżu siedziby mieszkalno – obronnej Kurowskich.

Dokument lokacyjny został wystawiony w sobotę w święto **Trzech Króli** dnia **6 stycznia 1442 r. w Bochothnicy** w obecności: Dobiesława Kmity herbu Szreniawa kasztelana bieckiego */1458 r./*, wojnickiego */1460 r./*, lubelskiego */1464 r./*, wojewody lubelskiego */1474 r./*, sandomierskiego */1478 r. – 1479 r./*. Macieja rektora kościoła parafialnego w Klementowicach, sołtysów wsi Stok i Klementowice oraz innych świadków.

Nowo lokowanemu miastu Piotr Kurowski nadał nazwę - **Ku-rów** oraz **herb** stojącego kura.

Formularz dokumentu odpowiadał ogólnie przyjętemu wzorowi dokumentów nadania prawa magdeburskiego i zawierał cztery podstawowe *klauzule immunitetowe*:

- przeniesienie z prawa polskiego na niemieckie */ta klauzula nie dotyczyła Kurowa, ponieważ miasto wcześniej nie funkcjonowało na prawie polskim/;*
- zwolnienie od sądów prawa polskiego */mieszkańcy nowego miasta zwolnieni byli od sądownictwa urzędników królewskich/;*
- określenie jurysdykcji prawa niemieckiego;
- przyznanie wójtowi prawa sądenia */od tego czasu mieszkańcy miasta Kurowa odpowiadali przed wójtem w oparciu o przepisy prawa magdeburskiego, wzorem do wprowadzenia tych instytucji miał być Lublin/.*

Poza klauzulami immunitetowymi dokument zawierał prawa i obowiązki mieszczan określone w **umowie lokacyjnej**. Ustanawiała ona targi w każdy czwartek, zezwalała na budowę ratusza na rynku /*Jak zaznaczono „zezwolenie to wydaje się „pro honore et usu civitatis” czyli ku znaczeniu i pożytkowi miasta”*. Ponownie jest mowa o tym w wydanej 10 lat później modyfikacji tego aktu, wniesionej do lubelskich ksiąg podkomorskich./ postrzygalni, wagi, ław rzemieślniczych, kramów kupieckich. Mieszkańcy otrzymali grunty uprawne ciągnące się od Brzozowej Gaci do Końskowoli, wygon między Brzozową Gacią, a rzeką Wilkowiną /*jeden z potoków wpadających do Kurówki*/. Ponadto zezwalała na wybudowanie pomieszczeń dla pisarza miejskiego oraz woźnego. Zezwolono mieszczanom na łowienie ryb w rzece Podkowyji /*obecnie Kurówka*/. Osadnicy otrzymali 20 lat zwolnienia z podatków. Była to rekompensata za przesiedlenie się do Kurowa. Ponadto mieszczanie obowiązani byli do naprawy grobli, a na wyprawy wojenne mieli dostarczać czterokonny wóz z wyposażeniem.

Zakończenie procesu lokacji miasta nastąpiło prawdopodobnie ok. 1452 r. kiedy to Piotr Kurowski uposażył prepozyturę /*probostwo*/ w Kurowie doprowadzając do utworzenia **parafii**, która obejmowała swym zasięgiem wsie: Płonki, Brzozową Gać, Wolice /*należące uprzednio do parafii Klementowice*/ oraz miasto Kurów. Parafia spełniała głównie funkcje religijne, ale również miała wpływ na intensyfikację funkcji społecznych, politycznych i gospodarczych. Ponadto miała wpływ na podniesienie znaczenia miasta i rodu Kurowskich, który tu miał siedzibę. Świadczy to również o szybkim wzroście liczby ludności miasta.

Po śmierci Piotra Kurowskiego w 1463 r. wygasła na nim męska linia rodziny Kurowskich. Kolejnymi na ponad 200 lat właścicielami dóbr Kurowa zostali Zbąscy. Dołączyli oni dodatkowy element do herbu Kurowa – Nałęcz umieszczony w dziobie Kura.

Najprawdopodobniej po pożarze miasta w 1553 r. nastąpiło wytyczenie „*Nowego Rynku*”. Świadczy to o rozwoju układu urbanistycznego miasta. Nazwa ta występuje pod datą 1704 r. w księgach miejskich Kurowa, które zachowały się od 1680 r. Rozplanowanie przestrzenne Kurowa na tle innych historycznych miasteczek Lubelszczyzny charakteryzuje się wysokim profesjonalizmem. Nastąpiło przemyślane powiązanie *Starego Rynku* i *Nowego Ryn-*

ku parą równoległych ulic poprowadzonych wzdłuż wschodniej i zachodniej pierzei obu rynków⁹.

Najstarsza pieczęć miejska Kurowa pochodząca z 1557 r. znajduje się w Muzeum Czapskich w Krakowie. Widoczny jest na niej wizerunek Kura z Nałęczem w dziobie z napisem

„Sygillum Consules Civitas Kurum – 1557”

9 J. Kus, *Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r.*, Kurów 1992 r.

Przez stulecia za zaginiony uchodził dokument lokacyjny Piotra Kurowskiego z 1442 r. Z czasem okazało się, że mieszkańcy Kurowa utracili go w pierwszej połowie XVI w. Pergamin, na którym był spisany użyto na oprawę książki, którą podarowała kapituła krakowska w 1528 r. kolegiata Wszystkich Świętych w Krakowie. Bliższych okoliczności dotychczas nie ustalono¹⁰.

Ostatni ze Zbąskich - Bogusław Jan, Chorąży lubelski dnia 3 grudnia 1668 r. wystawił *nowy dokument lokacyjny* miasta Kurowa bez uprzedniego uzyskania zezwolenia królewskiego w postaci *przywileju lokacyjnego*. Dokument ten jest sporządzony na pergaminie z czarno-białym rysunkiem graficznym przedstawiającym godło Polski – białego orła, herb Zbąskich – Nałęcz, herb miasta Kurowa – biały kur na czerwonym tle. Do tego aktu dołączona jest metalowa puszka z pieczęcią miejską. Dokument ten był przechowywany w Kurowie jeszcze w 1799 r. Obecnie znajduje się na Litwie w Wilnie w zbiorach jednego z muzeów.

W 1870 r. Kurów został pozbawiony praw miejskich przez władze carskie za udział jego mieszkańców w powstaniu styczniowym 1863 r.

W 550. rocznicę lokacji miasta Kurowa na prawie magdeburskim w 1992 r. ufundowano i odsłonięto na elewacji budynku Urzędu Gminy Kurów pamiątkową tablicę, wykonaną przez Gustawa Sadurskiego.

10) J. Kus, *Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r.*, Kurów 1992 r.

DOKUMENT ŁOKACYJNY MIASTA KUROWA Z 1442 R.

Bochotnica, 6 stycznia 1442.

Piotr z Kurowa, kasztelan sądecki, nadaje miastu Kurowowi prawo niemieckie, jakiego używa miasto Lublin i określa prawo i obowiązki mieszkańców.

Or.: Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie, nr 369 (325 B). Pergamin użyty kiedyś na oprawę książki, przecięty w środku i na prawym marginesie tak, że w środku i na końcu każdego wiersza brakuje po kilka liter. Obecnie wymiary ok. 40 x 29 cm. Na odwrocie zapiski XVI-wieczne: Compendium theologie veritas. Hunc librum dedit honorabilis dominus Marhias de Vislica vicarius perpetuus ecclesie collegiate Omnium Sanctorum in Cracovia anno Domini 1528. De confessione, penitentia diversorum cassum opus admodum egregium. De officio misse et casibus sacerdotum.

Druk: *Zbiór dokumentów małopolskich. Wyd. S. Kuraś, Cz. III. Dokumenty z lat 1442—1450, Wrocław—Warszawa—Kraków 1969, nr 593, s. 3—6.*

In nomine Domini amen.
Ad perpetuum rei memoriam. Nos Petrus heres de Curow castellanus Sandecensis significamus tenore presencium, quibus expedit, universis, presentibus et futuris, presencium noticiam (habi)turis^a, quomodo

W imię Pana amen. Ku wiecznej rzeczy pamięci. My Piotr dziedzic Kurowa¹, kasztelan sądecki oznajmujemy niniejszym komu należy, wszystkim, obecnym i przyszłym, pragnącym posiadać znajomość niniejszego, że pragnąc stan mias-

cupientes civitatis nostre sive opidi Curow condicionem facere me(liorem)^a impsamque convocacione et multitudine maiori hominum augmentare, ad humiles precum instancias pro(vidorum) consulum et civium dicte civitatis benigne acclinati, eidem civitati ius Tevtunicum, quod wlgaritet Medeburgense^b nuncupatur, que civitas regalis dicta Lublin potitur autque gaudet, vigore regie maiestatis, quem super hoc habemus et obtinemus, damus et cum(effectu)^a tribuimus et largimur perpetuis temporibus fore duraturum removens ibidem omnia et singula iura Polonica et quevis alia, modos et consuetudines universas eodem vigore regie maiestatis, qua(pro)pter^a hoc obtinemus, que ipsum ius Tevtunicum Madeburgense consueverunt et sunt solita perturbare. Eximinus eciam

ta naszego albo miasteczka Kurowa polepszyć i powiększyć go przez zachętę do gromadzenia się znaczniejszej ilości ludzi, przychylając się łaskawie do pokornych i żarliwie przedstawianych próśb opatrznych rajców i obywateli rzeczzonego miasta, temuż miastu na mocy zezwolenia Majestatu Królewskiego, które otrzymaliśmy i posiadamy w tym względzie, dajemy i rzeczywiście nadajemy prawo niemieckie zwane zwykle magdeburskim, takie jakiego miasto królewskie Lublin używa i (nim) się cieszy, aby trwało tam po wieczne czasy, znosząc tamże, na mocy tego samego zezwolenia Majestatu Królewskiego, wszelkie ogolne i szczególne przepisy prawa polskiego i wszelkie inne (przepisy) i zwyczaje, które toż prawo niemieckie magdeburskie mogłyby zakłócać i zwykły zakłócać. Wyjmujemy również, na mocy tegoż zezwole-

eodem vigore regio et absolutus prefatos cives omnesque dicte civitatis^a incolae et suburbanos eiusdem civitatis ab omni iurisdictione et potestate omnium palatinorum, (ca)pitaneorum^a, iudicum, subiudicum et quorumvis dignitariorum et ministerialium (eorum)dem^a, ut coram ipsis vel ipsorum aliquo pro causis, tam magnis, quam parvis minime respondebunt, nec aliquas penas solvere tenebuntur, sed tantummodo prefati cives et incole iam dicte (civitatis)^a coram suo advocate, qui pro tempore fuerit, non aliter, quam suo iure Tevunico Madeburgensi de se querulantibus respondebunt. Et volentes ipsum nostris uberimis munificentis (amp)liare^c domus et graciosius conferimus civibus sive incolis antefatis civitatis prefate Curow forum in eodem qualibet feria quinta singulis septimanis forisandi, exer-

nia Majestatu Królewskiego, i uwalniamy pomienionych obywateli i wszystkich rzeczzonego miasta mieszkańców i przedmieszczan od wszelkiej jurysdykcji i władzy wszystkich wojewodów, starostów, sędziów, podsędków i jakichkolwiek urzędników i woźnych (tak), że przed nimi lub którymkolwiek w sprawach tak wielkich jak i małych nie będą wcale odpowiadali ani jakichś kar nie będą zobowiązani płacić, lecz ci wyżej pomienieni obywatele i mieszkańcy rzeczzonego miasta wobec swojego wójta w danym czasie urzędującego, nie inaczej jak tylko podług swojego prawa niemieckiego magdeburskiego będą zobowiązani odpowiadać. I chcąc to miasto obdarować jeszcze bardziej szczerze, zezwalamy łaskawie obywatelom albo mieszkańcom miasta rzeczzonego Kurowa na odbywanie w nim targu w każdy czwartek tygodnia, sprzedawanie,

cendi, emendi, res pro rebus com(mutan)di^a ac omnibus forisantibus tam vendetibus, quam ementibus, concedentes specialiter sub forma iuris Tuventunici Medeburgensis, velud in civitatibus aliis in convicinato eiusdem consistencium, precipue in Lublin, construi, edificari et locari bancas sutorum, institorum, panum mercatorum, carniū macella, de quibus nobis et nostris successoribus legitimis transacta li(berta)e^a wiginti annorum prefati cives et incole civitatis pretacte censum secundum, quod moris est et consuetudo et in aliis civitatibus convicinis et presertim in Lublin pretactum, sive...^a solvere tenebuntur perpetuis temporibus.

Damus eciam pretorium in medio civitatis potestatem civibus locare pro honore et usu civitatis et sub eo camere panniratoris, pense et

kupowanie, zamianę towarów za towary a wszystkim biorącym udział w targach, tak sprzedającym jak i kupującym pozwalamy, wyłącznie podług przepisów prawa niemieckiego magdeburgskiego, tak jak w innych sąsiadujących z nim miastach, zwłaszcza w Lublinie, budować, urządzać i stawiać ławy szewskie, kramy, budy chlebowe, jatki rzeźnicze, z których nam i naszymspadkobiercom prawnym, po upływie dwudziestu lat wolnizny, rzeczeni obywatele i mieszkańcy pomienionego miasta będą musieli płacić, już po wieczne czasy, czynsz podług obyczaju i przepisów praktykowanych w innych miastach sąsiednich a szczególnie we wspomnianym Lublinie, albo... (brak w tekście). Pozwalamy również obywatelom miasta na wybudowanie pośrodku niego ratusza, dla dodania mu splendoru jak również dla jego potrzeb a pod nim (na budowę)

(ali)orum)^a artificum, qui conservari poterint ibidem. Damus eciam hos agros et perpetuo ascribimus civibus et incolis civitatis pretacte ita late et longe, prout in suis metis et ter(mini)s^a circumferencialiter ab antiquo sunt limitati et distincti, incipiendo a laneo Mathie Lubkowycz ad laneum Thomek sive Thomuszek et laneos Brzozowagacz, usque ad limites sive grani(cies) Koninszka Wolya. Eciam ipsis civibus et incolis sepe dictis damus et permittimus unam domum pro conservacione notarii civilis et aliam pro habitacione preconis et muliercularum (sua)rum^a sibi liberis pro evitacione petoris mali^b pro ipsorum usu sine nostro censu nobis exolvendo locari, construi et edificari, prout melius poterint. Eciam ipsis civibus et incolis (civit)atis^a prefate Curow expulsorium wigon pro expellendis gregibus

pomieszczeń dla postrzygacza sukna, wagi i innych rzemieślników, którzy mogliby się tam znaleźć. Dajemy również i przyznajemy wieczyście obywatelom i mieszkańcom pomienionego miasta te pola, które rozciągają się wokół niego, tak jak one na długość i szerokość są od dawna wymierzone i określone w swoich granicach i kopcach, poczynając od łąnu Macieja Lubkowicza do łąnu Tomka czyli Tomuszka i łąnów (wsi) Brzozowagać², aż do miedz czyli granic Konińskiej Woli³.

Również tymże obywatelom i mieszkańcom często wymienianym dajemy pozwolenie na lokowanie, wzniesienie i wybudowanie, w jaki tylko chcą najlepszy sposób, jednego domu na pomieszczenie pisarza miejskiego i drugiego na pomieszczenie woźnego i jego kobiet lekkich obycza-

incipiendo a laneo Brzozowagacz et ab ortis civilibus usque ad flumen, quod proprie nuncupatur Wylkowyna da(mus, lar)gimur^a et perpetue attribuimus per presentes eciam ipsis civibus sive incolis civitatis antefate pabulatorium sive ortum communem pascualem, quod iacet inter ortos civiles (dic)tum^a proprie atque vocatum Plonka ad eorundem melioracionem sive usum damus et largimur eviterne. Eciam dum forum annuale in eadem civitate celebrabitur, tunc ipsis (-civib)us^a et incolis antefatis pro ipsorum usu et melioracione civitatis omnem medietatem foraliorum damus et presentibus asscribimus perpetualiter. Pro nobis autem et successoribus nos(tris)^a legitimis aliam medietatem dante Domino Altissimo reservabimus et usurpabimus atque levabimus perpetuis temporibus.

jów, dla zapobieżeniu większemu złu, bez czynszu dla nas. Również tym obywatelom i mieszkańcom rzeczonogo miasta Kurowa dajemy, darowujemy i przydzielamy po wieczne czasy *expulsorium* czyli wygon dla wypędzania bydła, zaczynający się od łąnu (wsi) Brzozowagać i od ogrodów miejskich a ciągnący się do rzeki pod nazwą Wilkowina⁴ i także na mocy obecnego przywileju tymże obywatelom czyli mieszkańcom tego miasta przydzielamy w wieczyste posiadanie i użytkowanie wspólne pastwisko albo wspólny ogród na wypasanie (bydła), pod nazwą Płonka⁵, położony między innymi ogrodami miejskimi. Gdy zaś w tym mieście będzie się odbywał roczny jarmark, wtedy tymże obywatelom i wyżej wymienionym mieszkańcom na ich użytek i podniesienie stanu miasta, przeznaczamy połowę opłat targowych i przy-

Eciam ipsis civibus et incolis antefate civitatis omnes (penas)^a civiles, ut puta pro lusione taxillorum sive tasse- rum, pro incensione ignis et eciam zalye...^c et aliarum omnium mensurarum et ponderum, quibuscumque vocantur nominibus, (d)ona- musa et graciose conferimus perpetuo per eosdem esse levandas atque exigendas- salvis duntaxat atquedemp- tis hys duabus penis, videli- cet pro falsificaturis coreto- rum (et mens) urarum^a, quoniam easdem nos et nos- tri legitimi successores evi- terne levabimus, sive leva- bunt et exigent. Eciam ipsis civibus et incolis sepenomi- natis Curow in flu(vio)^a dic- to Podkowyya pisces piscan- di, prendendi damus libere et voluntarie, quoviscumque potuerint artificiis perpetuo et in ewm prendi et piscari.

Ipsi autem cives et incole antedictae civitatis Curow

znajemy niniejszym, aby to postanowienie miało moc wieczystą. Dla nas zaś i naszych spadkobierców prawnych przeznaczamy i zachowujemy drugą część dochodów i będziemy pobie- rali po wieczne czasy, jeśli Pan Najwyższy dozwoli. Również tym obywatelom i mieszkańcom wymienione- go miasta łaskawie przyzna- jemy i zezwalamy, aby były przez nich zawsze pobierane i egzekwowane wszystkie kary płacone na rzecz mias- ta, to jest za grę w kości, za spowodowanie pożaru i tak- że... (brak w tekście) za fał- szerstwo wszelkiego rodzaju miar i wag w ogólności, za wyjątkiem jedynie dwóch ich rodzajów to jest za fałszowa- nie korców i wag, które zawsze my wyłącznie będzie- my pobierali i nasi prawni sukcesorzy będą pobierali lub egzekwowali. Również tym obywatelom i mieszkań- com Kurowa zezwalamy na wolne i swobodne łapanie

lapsa et expirata libertate, videlicet viginti annorum, nobis et nostris successoribus legitimis de qualibet domo suo, area, per qu...^a grossos monete in Regno currentis et de quolibet orto per unum grossum annuatim solvere sint astricti et tenebuntur perpetualiter. Sed etiam hii cives, qui agros h(abent)^a, vel sint habituri, illi nulla libertate prehabita nobis et nostris successoribus legitimis per unam marcam monete in Regno currentis ratione census et per qu...^a coretos avene annuatim, videlicet ad quodlibet festum s. Martini confessoris gloriosi extradere tenentur et tenebuntur perpetuis temporibus. Etiam ipsi cives et incole sep(ef)ate^a civitatis, dum aquas contingerit inundare sic, quod agger per earunden invalescenciam et inundacionem anichilaretur et destrueretur, extunc omnes et singuli c(ive)s^a et

i łowienie ryb w rzece zwanej Podkowie⁶, w sposób dowolny, stale i zawsze. Ci zaś obywatele i mieszkańcy wyżej wymienionego miasta Kurowa, po upływie dwudziestu lat wolnizny, z każdego swojego domu i placu będą zobowiązani płacić już zawsze nam i naszym spadkobiercom prawnym po (cztery) grosze w monecie obiegowej Królestwa a od każdego ogrodu jeden grosz rocznie. A także ci obywatele, którzy mają pola lub będą je posiadali nie mając żadnego prawa do wolnizny będą obowiązani płacić nam i naszym prawnym spadkobiercom z każdego domu teraz i w przyszłości po jednej grzywnie w monecie obiegowej Królestwa z tytułu czynszu i dawać po (cztery) korce owsa rocznie, to jest na święto św. Marcina, sławnego spowiednika, aż po wieczne czasy. Również ci obywatele i mieszkańcy wciąż wymienianego miasta,

incole pretacti sub pena per nos et successores nostros instituta ad reformationem eiusdem aggeris festinare, currere, sive properare perpetualiter tenebuntur tociens, quociens (fuer)it^a opportunum. Eciam ipsa libertate transacta viginti annorum, dum ad expeditionem generalem, quod absit, in terra Lublinensi proclamaretur et terrigene terre prefate...um^a super eandem procedent, sive gressus suos dirigent, extunc ipsi cives et incole sepedicte civitatis prefate nobis et nostris successoribus legitimis curram cum qu(attuor)^a eqwis et omnibus necessariis victualibus, ut puta ze szpyżą, iuxta modum et ritum aliarum civitatum in convicinato eiusdem constructarum et presertim in Lublin (ad)^a eandem expeditionem dare et expedire tenebuntur perpetualiter tociens, quociens fuerit opportunum. In cuius

gdyby zaistniała tego rodzaju sytuacja, że na skutek zalewu wód w nadmiernej ilości została by zerwana i zniszczona grobla, wtedy wszyscy razem obywatele i wymienieni mieszkańcy pod karą przez nas i naszych spadkobierców ustanowioną, będą musieli zawsze natychmiast, niezwłocznie przybiegać do naprawy tej grobli i tyle razy ile wymagałaby tego potrzeba. Również, gdy okres tej dwudziestoletniej wolnizny minie, gdy na walną wyprawę na ziemi lubelskiej zostały by ogłoszone wici, co aby się nie zdarzyło, i gdy mieszkańcy tej ziemi będą wyruszali i szykowali się na nią, wtedy ci obywatele i mieszkańcy już wymienionego miasta, tylekroć razy ile będzie potrzeba będą obowiązani szykować i dawać nam i naszym prawnym spadkobiercom wóz z czterema końmi i ze wszystkich niezbędnymi prowiantami czyli spyżą, podług zwyczaju

rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. (Ac)tum^a et datum in Bochotnicza, sabato proximo in die Epiphannie Domini anno Domini millesimo quadricentesimo quadragesimo secundo, presentibus hys v(iri)s^a: Dobeslao filio magnifici Nicolai de Wysznicze, Petro Grodzin-szky, Wiszkone Goriczdow-szky, Michaele de Crampyecz, honorabili Mathia rectore ecclesie parro(chia)lis^a in Climunthowycze, Venceslao et Gregorio, providis Dedak advocato de Stok, ...^a advocato de Climvnthowicze et aliis quampluribus fidedignis testibus (ad id)^a vocatis.

— — — — —

^a obcięte.

^b tak or.

^c wyblakłe.

i sposobu w innych sąsiednich miastach, a zwłaszcza w Lublinie praktykowanego. Na której to rzeczy świadectwo pieczęć nasza do nieniejszego jest przywieszona. Działo się i dane w Bochotnicy⁷ w najbliższą sobotę w dniu Trzech Króli roku Pańskiego tysięcznego i czterechsetnego czterdziestego drugiego, w obecności tych mężów: Dobiesława syna wielmożnego Mikołaja z Wiśnicza⁸, Piotra Grodzińskiego⁹, Wyszkona Goryczdowskiego, Michała z Kręcica¹⁰, wielebnego Macieja rektora kościoła parafialnego w Klementowicach¹¹, Wacława i Grzegorza, opatrzego Dedaka wójta ze (wsi) Stoki¹².... (brak w tekście) wójta w Klementowicach i innych licznych wiarygodnych świadków do (tegoż aktu) wezwanych.

Thum. Stanisława Paulowa

BIBLIOGRAFIA

1. Bardach J. i inni, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 2000 r.
2. Boreczek K. A., *Właściciele Kurowa i jego dóbr ziemskich*, Lublin – Kurów 2005 r.
3. Kus J., *Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r.*, Kurów 1992 r.
4. Maciejewski T., *Historia ustroju i prawa sądowego Polski*, Warszawa 2008 r.
5. Szczaniecki M., *Powszechna historia państwa i prawa*, Warszawa 1973 r.
6. Wagner A., *Karycielesne oraz karynczciw systemie kar prawamagdeburskiego*, PRAWNIK – biuletyn OIRP Nr 1/29, Lublin 2013 r.

ANEKS:

Załącznik:

1. Kus J., *Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r.*, strony 20-29, Kurów 1992 r.

HERB SZRENIAWICZÓW